

értekezés címe:

A vidék építésze
Értekezés a vidéki építészetéről Reischl Gábor munkái kapcsán

szerző:

Borbás Péter

témavezető:

Ferencz István DLA, Wesselényi-Garay Andor Phd

2014

Kivonat

Szerző: Borbás Péter
Értekezés címe: A vidék építésze - Értekezés a vidéki építészetéről Reischl Gábor munkái kapcsán
Mestermunka: Ökológikus építészeti kurzus és közösségi árnyékszék Kambodzsában, valamint ökológikus családi ház Szentendrén
Témavezető: Ferencz István DLA, Wesselényi-Garay Andor Phd
Intézmény: Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola
Dátum: Budapest, 2014. február

A hazai szakmai párbeszédben újra és újra megjelenik a vidéki építészet, azonban az esetek nagy részében a diskurzus nem tárja fel komplexitását, rendszerint egy-egy nézőpontból közelíti meg. A föld, a vidék, és a vidéki építészet helyzetének kérdése ma sem vesztett aktualitásából, emiatt fontos Reischl Gábor személye, aki a vidéket összetettségében tudta szemlélni, továbbá következetesen, évtizedeken keresztül tenni érte. Munkásságában a vidéki építészet alapjához, a gazdálkodáshoz, valamint a tanyák józan paraszti logikájához nyúlt vissza. Ezekből merítette építésze alapjait, alkotta szerkezeteit, épületeit, tereit, amelyek a mai napig tovább épülnek. Felismerte, hogy a vidéki építészet lényegi eleme a változás és a nyitottság, és munkáiban ennek építészeti kereteit teremtette meg. A folyamatos változás, a lassú építés teret ad a vidéki ember számára bekapcsolódni a teremtés folyamatába. Tevékenységének értékét mutatja, hogy a Kárpát-medencétől Kambodzsáig, egymástól gyökeresen eltérő kultúrákban is jelentős épületeket tudott építeni, amelyek tanulságul szolgálnak a ma vidéki építészeinek.

Tézisek

1

A vidéki építésznek értenie kell a vidéki életet.

A vidéki építészet szorosan kötődik a földhöz, a tájhoz, a klimatikus viszonyokhoz, a gazdálkodáshoz és a hagyományhoz. A vidéki építészet kapcsán olyan folyamatok és helyzetek részese az építész, amiben az építészet szélesebb kontextusba kerül, határai kitolódnak. A kiszolgáltatottság a természet erőinek, a vidéket jellemző hátrányos gazdasági, kulturális és szociális helyzet az építésztől nyitottságot követel. Amennyiben az építész feltárja az épületeket formáló jelenségek hátterét és átéli építészeti tetteinek következményét, szükségszerűen nő felelősségérzete. A vidéki építészetben történő elmélyülés kihat az építész tervezési módszerére, és ez olyan viszonyulást teremt, amely által az építészetben túlmutató folyamatok részévé válik.

2

A vidéki épületek alapkonceptiója mindig a józan paraszti gondolkodás.

A vidéki építészet vizsgálata tágabb összefüggések által vezérelt telepítési, szerkezeti, anyaghasználati és formálási sajátosságokhoz vezet. A funkcionális igények szoros kötődése a természet folyamataihoz, a lokális gazdasági viszonyokhoz, a hagyományos megoldásokhoz, ezek számba vétele, értelmezése, és újrafogalmazása sajátos esztétikát teremt. A vidéki építészetet meghatározó hatások kézzelfogható, racionális - józan paraszti - építészeti megoldásokban öltönek testet. Ezek a megoldások a változó, elsősorban technikai lehetőségek miatt, folyamatos fejlődésen mennek át.

Vidéki építészet esetében az idő ciklikus jellege a természet körforgásába illeszkedő anyagok használatában jelenik meg, továbbá a ciklikusság egy másik vonatkozásban, a klimatikus hatások ismétlődése kapcsán hat az épületekre. A vidéki épületeknek alkalmazkodniuk kell a környezeti, időjárási viszonyokhoz, ez az alkalmazkodás józan paraszti megoldások esetén jelentős energia megtakarítással jár együtt.

3

A jó vidéki épületek nyitott rendszerek.

Az építész elsődleges feladata a vidéki építészet kapcsán, hogy olyan rendszerben hozzon létre épületeket vagy épületegyütteseket, amelyek lehetővé teszik a későbbi kapcsolódás lehetőségét. Ez a folytathatóság teszi alkalmassá a vidéki épületeket arra, hogy szükség esetén képesek legyenek alkalmazkodni a folyamatosan változó kontextushoz. A megváltozott körülmények a gazdálkodásban, technológiában, funkcionális igényekben, anyagi lehetőségekben szükségszerűvé tehetik az épület változtatását, amit nyitott rendszerekkel lehet kezelni. A vidéki építészet nyitottságának tere az udvar, ami egyfajta kerete a továbbépítésnek.

4

A vidéki építészet a lassú építészet helye.

A vidéki építészet nyitottságából, folytathatóságából fakad, hogy a vidéki építészet lassú építészet. A vidéki építészet kereteinek továbbépítése nem csak térben változó struktúra és forma, hanem az időben elhúzódó lineáris jellegű folyamat. Ebben a folyamatosságban maga az építés, mint az emberi tevékenység legelemibb jellemzője, kitüntetett módon van jelen. A vidéki építészet keretén belül, a lassú építés által kitüntetett lehetőség van az épület, a hely, az emberek hozzáadott értékekkel történő gazdagítására.